

Also main forms and methods of destructive influence on Russian-speaking population of the Baltic countries have been identified.

Key words: post-Soviet space, media outreach, information-propagandistic activities, Baltic countries and Russia.

УДК 355.4 (73) (091)

Андрій Слюсаренко

СТАНОВЛЕННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФУНКЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ СИЛ СПЕЦОПЕРАЦІЙ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК США (СЕРЕДИНА ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

У статті, виходячи із принципового зростання значення інформаційного й інформаційно-психологічного компоненту сучасної збройної боротьби та воєнно-політичної конфліктності, досліджується історичний шлях становлення підрозділів інформаційно-психологічного протиборства сухопутних військ збройних сил США. Увагу автора зосереджено на трансформацію підрозділів інформаційного протиборства (які спеціалізуються на цілеспрямованому впливі на свідомість й психіку військ та населення противника) у важливий функціональний елемент сил спецоперацій сухопутних військ США. Висвітлюються концептуальні завдання, організаційно-функціональна побудова, методи діяльності, кадрове комплектування підрозділів інформаційної війни, їх бойове застосування у ряді локальних війн межі ХХ–ХХІ ст.

Ключові слова: сили спецоперацій, збройні сили США, сухопутні війська, військово-історичний досвід, інформаційно-психологічні операції.

Початок ХХІ ст. характеризується переходом до неконвенційного («гібридного») протиборства, у якому вирішальна роль належить високоточній зброї та іншим нетрадиційним для війн попереднього покоління засобам, у тому числі – військам спеціального призначення, котрі реформуються в інтегровані сили спеціальних операцій (далі – ССО) як самостійний компонент воєнної організації держави або принаймні її збройних сил, а також широкими застосуваннями методів інформаційно-психологічного протиборства (інформаційно-психологічних операцій або ІПСО).

Метою статті є дослідження становлення організаційно-функціональної структури підрозділів інформаційно-психологічного протиборства як компонента ССО сухопутних військ США, в рамках яких цей перспективний елемент впливу на противника знайшов найбільшого розвитку та неодноразово застосовувався у збройних конфліктах та кризових ситуаціях у світі в останні десятиліття.

Відображаючи модерні уявлення про особливості збройної боротьби та якісні зміни, котрі відбулися у сучасному військовому мистецтві, Закон України «Про Збройні Сили України» до числа провідних функцій армії України відніс «проведення військових інформаційно-психологічних операцій». У свою чергу, прийнятий 7 липня 2016 р. Верховною Радою України Закон України № 4795 «Про внесення змін до деяких законів України щодо Сил спеціальних операцій (ССО) Збройних Сил України» поширив, по суті, дану функцію і на ССО Збройних Сил України (далі – ЗСУ) як новий окремий компонент національних ЗСУ.

Крім того, було визначено у правовому відношенні дефініцію «спеціальна операція», без чого неможливе розмежування компетенції різних елементів силової машини та регламентація наступальних дій самих ССО. Під спецоперацією запропоновано мати на увазі «сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом спеціальних дій підрозділів ССО ЗСУ, спрямованих на створення умов для досягнення стратегічних (оперативних) цілей, які проводяться за єдиним замислом самостійно або у взаємодії з військовими частинами, підрозділами ЗСУ, інших військових формувань, правоохоронних органів України та інших складових сил оборони для виконання завдань» [1–2]. Подібне визначення цілком поширюється і на такий різновид спецоперацій, як інформаційно-психологічні, котрими рясніє перебіг «високотехнологічних» локальних війн та збройних конфліктів у світі в останні десятиліття.

Частини інформаційно-психологічного протиборства перетворюються на функціонально значущий компонент ССО українського війська. Згідно із даними джерел, до складу частин та підрозділів інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) командування ССО ЗСУ входять: Головний центр, 74-й та 83-й центри ІПСО, 16-й загін ІПСО. До м. Бровари (Київська обл.) передислоковано у 2014 р. створений у 2003 р. 72-й центр ІПСО ВМС ЗСУ із Севастополя

Структура останнього дає уявлення про організаційно-функціональну спрямованість подібних частин і включає аналітичний відділ; відділ спостереження й спеціальних дій; відділення друкованої пропаганди; відділення інформаційно-телекомунікаційних технологій [3–6].

Склалася система підготовки (перепідготовки) фахівців різного профілю, котрі можуть поповнювати військові частини ІПСО: на базі Державного університету телекомунікацій, Інституту інформаційних технологій та Гуманітарного інституту (де, зокрема, ведеться навчання за спеціальністю «Інформаційно-пропагандистське забезпечення військ (сил)») Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського, Житомирського військового інституту ім. Сергія Корольова, у Військовому інституті (спеціальність – «Інформаційно-медійне забезпечення військ (сил)») Київського національного університету ім. Тараса Шевченка тощо.

У сучасних умовах та з погляду можливостей науково-технічної революції, інформаційні війни здатні забезпечити досягнення стратегічних цілей протистояння, і являє собою складну сукупність взаємопов'язаних компонентів, включаючи інформаційне забезпечення наступальних дій у мирний та воєнний час, протиборство специфічними методами за панування над інформаційними ресурсами і простором, спрямоване на забезпечення необхідного рівня власної інформаційної безпеки та зниження його у противника. Власне інформаційне протиборство стало однією із ключових складових новітніх доктрин «мережецентричної війни» (Збройних сил (далі – ЗС) США і Великобританії) «інформаційно-центричної війни» (Франція), «оборонної мережевої концепції» (Швеція), у відповідних стратегіях Китайської Народної Республіки та Російської Федерації [7–17].

Удосконалення організації, форм і методів спеціальної діяльності частин ІПСО ССО ЗСУ актуалізує вивчення досвіду розбудови й застосування в бойових (кризових) умовах подібних формувань, що існують в арміях провідних держав світу. Доктрина ІПСО НАТО AJP-3.7 від 2002 р. визначає їх як «планові психологічні дії у мирний час, в період кризи та у військовий час, скеровані на ворожі, дружні й нейтральні об'єкти впливу з метою «... забезпечення отношения и поведения, способствующего достижению политических и военных целей» (апробація країнами НАТО цієї доктрини відбулася, зокрема, у ході операції «Юніфайд проектор» проти Лівії у 2011 р., коли одних листівок спецпропаганди було поширено до 14 млн).

Відповідно до польового статуту ЗС США FM 3-05.30, ІПСО спрямовані на зміну поведінки «об'єктів впливу» на користь національних інтересів США, зниження морального потенціалу й психологічної стійкості противника. З червня 2010 р. у термінології ЗС США поняття «Psychological Operations (PSYOP, ПСО)» замінено визначенням Military Information Support Operations (MISO) – «операції з інформаційного забезпечення дій військ» [18]. Нині саме США виступають визнаним лідером у застосуванні цієї ефективної «нелетальної зброї», яку застосовують потужні, апробовані у багатьох збройних конфліктах другої половини ХХ – початку ХХІ ст., відмінно підготовлені й оснащені підрозділи інформаційної боротьби, наявні в усіх елементах ССО армії США, і передовсім – у сухопутних військах. Офіційні документи Міністерства оборони США наголошували на тому, що підрозділи психологічної війни як складова ССО мали отримати упродовж 2007–2011 рр. додатково 3500 осіб, тобто збільшитися на 33 %.

Нарешті, зазначимо, вивчення інформаційного компоненту ССО ЗС США важливе для налагодження взаємодії між ними та відповідними підрозділами ЗС У (зокрема, у ході спільних навчань на Яворівському полігоні), а також у світлі планів США з активізації інформаційного протиборства з Росією та Китаєм на території «союзних країн». Йдеться про внесення 10 травня 2016 р. у палату представників Конгресу США проекту «Закону про протидію інформаційній війні» (Countering Information Warfare Act of 2016, H.R. 5181). Вузловим положенням цього акту є пропозиція щодо створення у структурі Держдепартаменту Центру аналізу інформації та протидії, який би співпрацював із відповідними органами МО США, директором Національної розвідки, ЗМІ та неурядовими грантовими організаціями [19].

Іноземний досвід набуває особливої ваги за умов, коли профільні підрозділи ЗСУ, за словами координатора групи «Інформаційний спротив» Д. Тимчука, наприкінці лютого – на початку березня 2014 р. продемонстрували «безпорадність» на інформаційному театрі «гібридної війни», що стосувалося, зокрема, тактико-технічної та методичної неготовності сил ІПСО вести інформаційне протиборство у зоні конфлікту, адекватно працювати зі свідомістю місцевого населення [20].

Стан наукової розробки теми вітчизняною історіографією започаткований працями радянських авторів – дослідників проблем психологічної війни із Заходом або розвитку іноземних спецслужб та військ спецпризначення [21–24], в яких підрозділи ІПСО армії США розглядалися фрагментарно, доволі ідеологізовано, через призму потенційного глобального протистояння із блоком НАТО. Наголос здійснювався, передовсім, на висвітленні «ідеологічної диверсії» проти країн соціалістичного табору, а в дослідженні ССО – на розвідувально-диверсійних, бойових складових воєнної машини противника у блоковому протистоянні. Сучасні дослідники, зазвичай, належать до силових структур України, намагаються цілісно вивчити історію становлення доктрини

інформаційного протиборства США, бойового застосування підрозділів ІПСО армії США з часів Другої світової війни, локальних війн доби «холодної війни» та до сьогодення, вивчити форми і методи їх діяльності, передовсім – на досвіді локальних війн та спецоперацій межі ХХ–ХХІ ст. Передовсім варто згадати побудовані на солідному фактичному матеріалі, зарубіжних документальних та науково-аналітичних матеріалах дисертаційні праці й наукові труди В. Вилка, Я. Жаркова (профільного спеціаліста з ІПСО), В. Кацалапи, О. Остапенка, В. Оленєва, С. Павловської, А. Страннікова, В. Стрижевського та інших авторів [25–33].

Висока оцінка значення інформаційного протиборства в роки Другої світової війни, початок «холодної війни» у повоєнному світі (основним стрижнем якої стала саме інформаційно-психологічна війна при наступальній ролі в ній Заходу), численні війни та збройні конфлікти у стратегічно важливих для США регіонах світу (особливо такі масштабні, як корейська 1950–1953 рр. та в'єтнамська 1964–1975 р.), у сукупності із нечуваним розвитком засобів поширення інформації та розвитком наук й технологій щодо впливу на масову свідомість послужили основними факторами, які стимулювали розбудову та бойове застосування підрозділів ІПСО в ЗС США.

У 1947 р. сформували оперативний підрозділ психологічної війни (далі – ПСВ) – «загін тактичної інформації» сухопутних військ, який восени 1950 р. перетворено на 1-у роту звукомовлення та видання листівок, скеровану до Кореї в статусу підрозділу тактичної пропаганди 8-ї американської армії. У ході корейської війни психологічні операції ЗС США проводилися відповідно до настанов статуту FM-33-5 «Проведення психологічної війни» від серпня 1949 р. Ця війна також стала поштовхом для формування нової організації апарату психологічної війни. У 1951 р. Міністерство оборони утворило Управління психологічної війни та розгорнуло підготовку спеціальних кадрів у загальновійськовій школі сухопутних військ (далі – СВ).

Надалі у Міністерстві оборони США створили координаційний комітет психологічної війни, який працював у тісній взаємодії із комітетом начальників штабів (далі – КНШ), координуючи воєнні дії з заходами масової комунікації та ПСВ, які проводилися ВПС, ВМС та СВ (відповідно, ці роди військ отримали власні підрозділи ПСВ). У 1952 р. на базі Форт-Брег запровадили навчальний центр ПСВ, де проходили підготовку офіцери запасу із спеціальностями в області мас-медіа. У командно-штабному коледжі у Форт-Лівенворті та інших коледжах для офіцерського складу ввели спеціальні курси ПСВ, а у Форт-Райлі почала діяти науково-дослідна лабораторія із розробки форм і методів психологічних операцій (далі – ПСО). Під час війни у В'єтнамі безпосереднє керівництво реалізацією програм інформаційно-психологічного впливу у родах військ проводило відповідне управління штабу командування з надання військової допомоги В'єтнаму. У 1965 р. розпочинається формування батальйону ПСО на основі чотирьох рот 6-го батальйону ПСО. Пізніше у складі СВ США сформували 4-у групу ПСО (4 батальйони) [23, с. 144–147; 24; 26, с. 358–362; 34, с. 71–74].

Відродження та розвиток саме сил ПСО, як складової ССО, розпочинається у 1980 – першій половині 1990-х рр. У середині 1985 р. міністр оборони затвердив загальний план, який передбачав понад 200 заходів із перебудови системи розробки та реалізації ПСО. У лютому 1987 р. КНШ ухвалив доктрину проведення ПСО у мирний час, загрозливий період та під час війни. У польовому статуті армії США FM-33-1 для сухопутних сил визначалося, що ПСО переводяться в мирний та воєнний час, на стратегічному, оперативному й тактичному рівнях. Метою ПСО проголошувався цілеспрямований вплив на іноземні ворожі, нейтральні та дружні держави для досягнення їх поведінки у сприятливому для США напрямку, підриву позицій ворожих сил, укріплення впливу та престижу США [25, с. 8–9; 27, с. 8–9; 32, с. 103–109; 35].

Нині принципи рішення на проведення ПСО ухвалює президент, уряд та Конгрес США. Президент, як верховний головнокомандувач, здійснює загальне керівництво такими операціями через Раду національної безпеки та Міністерство оборони, а оперативне керівництво – через КНШ. Загальну організацію та керування ПСО в ЗС США здійснює Міністерство оборони через апарат помічника міністра оборони зі спеціальних операцій та конфліктів низької інтенсивності. У складі відділу спеціальних операцій об'єднаного штабу (робочого органу) КНШ існує відділення ПСО та роботи із цивільним населенням, куди введені представники різних видів та родів військ ЗС США.

Безпосередньо за організацію та проведення ПСО відповідає об'єднане командування ССО ЗС США, у складі якого існує командування психологічних операцій. Загалом у складі командування ПСО близько 9 тис. військовослужбовців та спеціалістів, з яких приблизно 1300 (17 %) перебувають у регулярних військах, а решта – в організованому резерві. Під психологічними операціями розуміється планомірна пропагандистська і психологічна діяльність, яка проводиться в мирний і воєнний час, розрахована на іноземні ворожі, дружні чи нейтральні аудиторії з метою впливу на їхнє ставлення і поведіння в сприятливому напрямку для досягнення як політичних, так і військових цілей США.

За своїм призначенням і особливостями проведення у воєнний час, психологічні операції поділяються на операції з підтримки бойових дій військ, та операції, які проводяться для

забезпечення заходів за планом воєнного командування на театрі воєнних дій. До них відносяться: «закріплення» захоплених територій; придушення антиурядових (антиамериканських) виступів у союзних країнах; дії сил спеціальних операцій на територіях суверенних держав з метою повалення небажаних для США урядів, а також ідеологічна обробка військовополонених та інтернованих цивільних осіб. Ведення психологічних операцій передбачено практично у всіх основних керівних документах ЗС США.

Так, польовий статут FM 100-5 «Ведення операцій». Сама ж концепція, завдання, принципи планування, організації і ведення ПСО визначені статутом СВ США FM 33-1 «Психологічні операції», який регулярно перевидається з урахуванням досвіду ведення останніх локальних конфліктів і розвитку оперативного мистецтва [25, с. 8–9; 32, с. 103–109; 35; 36, с. 12–13].

Кожен вид ЗС США має власні засоби і сили ПСО, хоча основний їх потенціал зосереджений у СВ (до 85 %), тільки вони мають регулярні формування ПСО у мирний час. Ядром усієї структури ПСО ССО США є 4-та група психологічних операцій, сформована у 1967 р. та дислокується у Форті Бреґг (Північна Кароліна). Чисельність групи – понад 1100 осіб (26 % особового складу перебувають у різноманітних формуваннях ПСО СВ, решта – в організованому резерві). Серед розгорнутого в мирний час персоналу – до 400 спеціалістів-лінгвістів з 35 мов, понад 60 висококваліфікованих експертів з національно-культурних, суспільно-психологічних, релігійних, ментальних, недійних, соціологічних, фінансових та інших проблем, а також спеціалісти із обслуговування відповідної техніки (у тому числі – трофейної). 15 % особового складу – жінки. Майже весь особовий склад пройшов парашутно-десантну підготовку.

До компетенції 4-ї групи ПСО віднесено широке коло завдань: оперативне розгортання формувань психологічних операцій для підтримки військових та спеціальних операцій СВ ЗС та корпусу морської піхоти США; розробка планів ПСО на театрі воєнних дій та узгодження їх з оперативними планами бойового застосування військ або їх бойової підготовки у мирний час; розробка, виготовлення та розповсюдження продукції ПСО (листівок, літератури, плакатів, відео та аудіо продукції, програм теле- й радіомовлення тощо); проведення масштабних операцій на театрі воєнних дій та тактичних ПСО в інтересах безпосереднього забезпечення бойових дій; підготовка інформаційно-аналітичних, розвідувальних та довідкових матеріалів для командування різних рівнів, державних органів США; консультативна допомога командирам у питаннях перекладу, країнознавчих проблемах, встановленні контактів з зарубіжним населенням [12; 27, с. 10–11; 33; 39, с. 17–18].

До складу групи входять управління та п'ять батальйонів ПСО. Три батальйони 4-ї групи мають регіональну спеціалізацію й визначаються для ведення ПСО стратегічних й оперативних рівнів на конкретних театрах воєнних дій в інтересах об'єднаних командувань ЗС США: 1-й батальйон – призначений для дій у зонах Атлантичного океану, Центральної і Південної Америки; 6-й – ПСО у Європі та Африці; 8-й – спеціалізується на Тихоокеанському регіоні; 3-й батальйон спеціалізується на підготовці та поширенні продукції спецпропаганди. Він об'єднує всі типографські, радіо- і телевізійні та інші технічні засоби, які є на озброєнні регулярних формувань ПСО, і використовуються для підтримки частин сухопутних військ і морської піхоти. Його структуру становлять штабна рота; типографська рота; рота радіо- і телемовлення, рота зв'язку; 9-й батальйон здійснює тактичні ПСО (має штабну роту; регіонально орієнтовані роти: рота А – Атлантика, Центральна та Південна Америки; рота В – Європа та Африка; рота С – Тихоокеанський регіон). Нижчою тактичною одиницею регіональних рот є 12-15 функціональних команд ПСО рівня дивізійної або бригадної підтримки (3 особи зі станцією звукомовлення на базі автомобіля «Хаммер»).

Основними підрозділами регіональних батальйонів є секція управління, відділ стратегічних досліджень, два-три центри розробки матеріалів ПСО, дві-три регіональні роти. Звернемо увагу на те, що кожен батальйон має відділ стратегічних досліджень з власною електронною системою збору й обробки інформації, що дозволяє з високим ступенем спеціалізації та кваліфікації готувати кілька типів аналітичних документів.

Регіональні роти включають секцію управління і 2–3 центри розробки пропагандистських матеріалів (10–15 творчих працівників, універсальні студійні комплекси для виготовлення продукції ПСО). Формування ПСО створені за модульним (секційним) принципом, що забезпечує високу гнучкість їх організаційно-штатної структури. Існує 27 типів функціональних команд. В залежності від обстановки та завдань, які стоять перед ними, формуються відповідні частини і підрозділи ПСО. Команди складаються із трьох функціональних груп: штабної та управління, постачання та обслуговування, оперативної.

Навчання військовослужбовців способам і методам психологічної обробки здійснюється в Центрі і школі спеціальних методів ведення війни ім. Джона Кеннеді, розташованих у Форт-Бреґг, які входять до складу командування ССО СВ США.

У Центрі й школі спеціальних методів ведення війни щорічно близько 10 тис. військовослужбовців зі США й інших країн навчаються методам роботи з цивільною адміністрацією, веденню психологічних операцій, іноземним мовам, отримують країнознавчу підготовку тощо. 3-й навчальний батальйон Центру готує (у відповідних навчальних ротах) спеціалістів з організації й планування ПСО; спеціалістів з роботи з цивільним населенням; воєнних політологів з регіональною спеціалізацією та знанням відповідних мов [12; 29; 36, с. 12–14; 38, с. 211–219; 39, с. 87–90; 40, с. 17–18].

Безперечно, що ССО в тому вигляді, у якому вони створені в США є унікальним явищем військової організації держави. Водночас досвід творення елітних військ США важливий при розбудові та бойовій підготовці вітчизняних ССО з урахуванням загроз національній безпеці нашої держави, особливостей її зовнішньополітичного курсу, загального контексту реформування її сектору безпеки та оборони. При цьому особливо повчальним для урахування в розбудові підрозділів ПСО ССО ЗСУ виявляється гармонійне поєднання загальнодержавної інформаційної політики, концептуальних задач в інформаційного протистояння, визначених для Збройних Сил, раціональна організаційно-штатна побудова самих підрозділів (частин) та узгодження їх призначення із загальними пріоритетами діяльності ССО, серйозна профільна підготовка кадрів та дбайливе ставлення до інноваційного матеріально-технічного забезпечення вояків «віртуального фронту».

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Збройні Сили України». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1934-12/print1485250788686025> (дата звернення 01.02.2017).
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо Сил спеціальних операцій Збройних Сил України». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59372 (дата звернення 01.03.2017).
3. Сучасний стан сил спеціальних операцій: проблемні питання та шляхи вирішення. Науково-практичний семінар. Національний університет оборони України ім. І. Черняхівського. 22 грудня 2015 р. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016. 32 с.
4. Сили спеціальних операцій – вимога часу // Військо України. 2015. Січень. URL: <http://viysko.com.ua/journal-online/sy-ly-spetsial-ny-h-operatsij-vy-moga-chasu/> (дата звернення 01.03.2017).
5. Сили спеціальних операцій Збройних Сил України. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 01.03.2017).
6. Психологическая война... URL: <http://stbcaptain.livejournal.com/> (дата звернення 01.03.2017).
7. Бурутин А. Войны будущего станут информационными // Независимое военное обозрение. 2008. № 5. 8. Галака О., Льяшов О., Павлюк Ю. Основы тенденции развития та ймовірні форми воєн та збройних конфліктів майбутнього // Наука і оборона. 2007. № 4. С. 10–15.
9. Гриняев С. Концепция ведения информационной войны в некоторых странах мира // Зарубежное военное обозрение. 2002. № 2. С. 11–15.
10. Гулай В. В. Розгортання «гібридної війни» Російської Федерації в умовах системної кризи державної організації України: інформаційно-комунікативні аспекти // Україна в системі змін парадигми світопорядку ХХ–ХХІ століть. К.: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. С. 15–19.
11. Дежин Е. Н. Информационная война по взглядам китайских военных аналитиков // Военная мысль. 1999. № 6. С. 73–76.
12. Мухин В. Ставка на информационный спецназ // Независимое военное обозрение. 15 апреля 2015.
13. Павловська С. Інформаційно-психологічний вплив як фактор досягнення мети в ході воєнних дій // Воєнна історія. 2008. № 5. С. 126–136.
14. Руснак І. С., Телелим В. М. Розвиток форм і способів ведення інформаційної боротьби на сучасному етапі // Наука і оборона. 2000. № 2. С. 18–23.
15. Сишук О. А. Інформаційно-психологічний компонент «гібридної війни» // Україна в системі змін парадигми світопорядку ХХ–ХХІ століть. К.: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. С. 147–150.
16. Ткачук П. П., Гула Р. В., Сивак І. О. Інформаційна війна і національна безпека. Львів: НА СВУ, 2015. 265 с.
17. Храмухін А. Информация как оружие. Традиционные средства ведения войны уступают место средствам и технологиям манипулирования сознанием // Независимое военное обозрение. 13 февраля 2015.
18. Ахмадуллин В. Информационное подавление полковника Каддафи и его армии // Независимое военное обозрение. 2 сентября 2011.
19. Иванов В. На пропагандистском фронте // Независимое военное обозрение. 20 мая 2016.
20. Алешкевич Д. Как Москва выигрывает информационную войну у Киева?: URL: <http://www.belvpo.com/ru/42106.html> (дата звернення 01.03.2017).
21. Богатырёв С. Г. Подрывная деятельность разведок противника против СССР и других социалистических стран при развёртывании и ведении империалистами будущей войны. М.: Воениздат, 1962. 234 с.
22. Волкогонов Д. А. Психологическая война: Подрывные действия империализма в области общественного сознания. М.: Воениздат, 1984. 320 с.
23. Силы специальных операций армий капиталистических государств. М., 1990. 432 с.
24. Справка о войсках специального назначения армий основных империалистических государств. М.: ГРУ ГШ, 1974. 48 с.
25. Вилко В. М. Інформаційно-психологічне забезпечення збройних сил США в локальних війнах і збройних конфліктах 1950–2000 рр. (історичний аспект): автореф. дис. канд. істор. наук. 20.02.22 «Військова історія». К.: Національна академія оборони України, 2005. 20 с.
26. Вилко В. М. Інформаційно-психологічне забезпечення діяльності збройних сил США в локальних війнах і збройних конфліктах (1975–2003 рр.) // Труды академії. К.: НАОУ. 2004. № 52. С. 358–368.
27. Жарков Я. М. Інформаційно-психологічний вплив на війська та населення противника (1939–2000 рр.): автореф. дис. канд. істор. наук. 20.02.22 «Військова історія». К.: Національна академія оборони України, 2010. 20 с.
28. Жарков Я. М. Аналіз використання нових інформаційних технологій у спеціальних операціях збройних сил США // Труды академії. К.: НАОУ. 2002. № 40. С. 275–280.
- 29.

Кацалапа В. О. Аналіз світового досвіду залучення військ (сил) до ведення інформаційних операцій // Труды університету: збірник наукових праць Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2015. № 1. С.15–18. 30. Остапенко О. А., Оленев В. М. Основні питання щодо визначення ролі і завдань Сухопутних військ в інформаційних операціях можливих військових конфліктів, впливу інформаційної складової на їх розвиток // Труды академії. К.: НАОУ, 2001. Вип. 30. С. 73–80. 31. Павловська С. В. Розвиток форм і методів діяльності мас-медіа у воєнних конфліктах другої половини ХХ століття: автореф. дис. канд. істор. наук. 20.02.22 «Військова історія». К.: Національна академія оборони України, 2010. 21 с. 32. Странніков А. М. Інформаційна боротьба у воєнних конфліктах другої половини ХХ століття. К.: Альтерпрес, 2006. 192 с. 33. Стрижівський В. В. Розвиток сил спеціальних операцій сухопутних військ США // Труды академії. К.: НАОУ. 2002. № 41. С. 28 –35. 34. Вилко В. М. Розвиток теорії і практики інформаційно-психологічного забезпечення застосування збройних сил США // Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Система морально-психологічного впливу на особовий склад Збройних Сил України: тенденції розвитку». К.: НАОУ, 2003. Ч. II. С. 70–80. 35. United States special operations command. History. USSOCOM/SOCS-НО 7701 Tampa Point Boulevard MacDill AFB, 2007. 142 p. 36. Тюрин Д., Сафонов В. Психологические операции ВС США в Афганистане // Зарубежное военное обозрение. 2002. № 3. С.11–17. 37. Мгимов Ю. США: психологические операции в локальных войнах // Зарубежное военное обозрение. 1985. № 2. С. 3–7. 38. Крысько В. Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт). Минск: Харвест, 1999. 448 с. 39. Васько А. А., Ткаченко В. И. Силы специальных операций иностранных государств и их боевое применение в современных условиях. Уч. пособие. К.: ИПК СБ Украины, 1994. 116 с. 40. Богдан Б. Силы специальных операций Сухопутных войск США // Зарубежное военное обозрение. 1999. № 10. С.14–21.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro Zbroyni Syly Ukrainy» [Law of Ukraine «On the Armed Forces of Ukraine»]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1934-12/print1485250788686025>.
2. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrainy shchodo Syl spetsial'nykh operatsiy Zbroynykh Syl Ukrainy [The Law of Ukraine «On Amendments to certain Laws of Ukraine concerning the Force of Special Operations of the Armed Forces of Ukraine»]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59372.
3. Suchasnyy stan syl spetsial'nykh operatsiy: problemni pytannya ta shlyakhy vyrishennya. Naukovo-praktychnyy seminar. Natsional'nyy universytet obrony Ukrainy im. I. Chernyakhovskoho. 22 hrudnya 2015 r. [The current state of special operations forces: problem issues and solutions. Scientific and practical seminar. National University of Defense of Ukraine named after I. Chernyakhovsky. December 22, 2015]. K.: NUOU im. Ivana Chernyakhovskoho, 2016. 32 s.
4. Syly spetsial'nykh operatsiy – vymoha chasu [Force of special operations – the requirement of time]. Viys'ko Ukrainy. 2015. Sichen': URL: <http://viysko.com.ua/journal-online/sy-ly-spetsial-ny-h-operatsiy-vy-moga-chasu/>.
5. Syly spetsial'nykh operatsiy Zbroynykh Syl Ukrainy [Forces of special operations of the Armed Forces of Ukraine]: URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
6. Psikhologicheskaya voyna... [Psychological war ...]. URL: <http://stbcaptain.livejournal.com/>.
7. Burutin A. Voyny budushchego stanut informatsionnymi [Wares of the future will become informational]. Nezavisimoe voennoe obozrenie. 2008. № 5. 8. Halaka O., Il'yashov O., Pavlyuk Yu. Osnovi tendentsiy rozvytku ta ymovirni formy voyen ta zbroynykh konfliktiv maybutn'oho [Basis of development tendencies and probable forms of wars and armed conflicts of the future]. Nauka i oborona. 2007. # 4. S. 10–15.
9. Grinyaev S. Kontsepsiya vedeniya informatsionnoi voyny v nekotorykh stranakh mira [The concept of information warfare in some countries of the world]. Zarubezhnoe voennoe obozrenie. 2002. № 2. S. 11–15.
10. Hulay V. V. Roz'hortannya «hibrydnoi viyny» Rosiys'koyi Federatsiyi v umovakh systemnoi kryzy derzhavnoyi orhanizatsiyi Ukrainy: informatsiyno-komunikatyvni aspekty [Deployment of the «hybrid war» of the Russian Federation in the conditions of the systemic crisis of the state organization of Ukraine: informational and communicative aspects]. Ukrainy v systemi zmin paradyhmy svitoporyadku XX–XXI stolit'. K.: Un-t im. B. Hrinchenka, 2015. S.15–19.
11. Dezhin E. N. Informatsionnaya voyna po vzglyadam kitaiskikh voennykh analitikov [Information war on the views of Chinese military analysts]. Voennaya mysl'. 1999. № 6. S.73–76.
12. Mukhin V. Stavka na informatsionni spetsnaz [The rate for the information spetsnaz]. Nezavisimoe voennoe obozrenie. 15 aprelya 2015.
13. Pavlovs'ka S. Informatsiyno-psykholohichnyy vplyv yak faktor dosyahnennya mety v khodi voyennykh diy [Information and psychological impact as a factor in achieving the goal in the course of hostilities]. Voyenna istoriya. 2008. # 5. S. 126–136.
14. Rusnak I. S., Telelym V. M. Rozvytok form i sposobiv vedennya informatsiynoyi borot'by na suchasnomu etapi [Development of forms and methods of conducting an information struggle at the present stage]. Nauka i oborona. 2000. # 2. S. 18–23.
15. Syshchuk O. A. Informatsiyno-psykholohichnyy komponent «hibrydnoi viyny» [Information and psychological component of the «hybrid war»]. Ukrainy v systemi zmin paradyhmy svitoporyadku XX–XXI stolit'. K.: Un-t im. B. Hrinchenka, 2015. S.147–150.
16. Tkachuk P. P., Hula R. V., Syvak I. O. Informatsiyna viyna i natsional'na bezpeka [Information Warfare and National Security]. L'viv: NA SVU, 2015. 265 s.
17. Khranchikhin A. Informatsiya kak oruzhie. Traditsionnye sredstva vedeniya voyny ustupayut mesto sredstvam i tekhnologiyam manipulyrovaniya soznaniem [Information as a weapon. Traditional means of warfare give way to the means and technologies of manipulation of consciousness]. Nezavisimoe voennoe obozrenie. 13 fevralya 2015.
18. Akhmadullin V. Informatsionnoe podavlenie polkovnika Kaddafi i ego armii [Information suppression of Colonel Gaddafi and his army]. Nezavisimoe voennoe obozrenie. 2 sentyabrya 2011.
19. Ivanov V. Na propagandistskom fronte [On the propaganda front]. Nezavisimoe voennoe obozrenie. 20 maya 2016.
20. Aleshkevich D. Kak Moskva vyigryvaet informatsionnyu voynu u Kiev? [How does Moscow win the information warfare in Kiev?]: URL:

<http://www.belvpo.com/ru/42106.html>. 21. Bogatyrev S G. Podryvnaya deyatelnost' razvedok protivnika protiv SSSR i drugikh sotsialisticheskikh stran pri razvertivani i vedenii imperialistami budushchei voyny [Subversive activity of reconnaissance of the enemy against the USSR and other socialist countries with the deployment and conduct of the future war by the imperialists]. M.: Voenizdat, 1962. 234 s. 22. Volkogonov D. A. Psikhologicheskaya voyna: Podryvnye deistviya imperializma v oblasti obshchestvennogo soznaniya [Psychological war: Subversive actions of imperialism in the field of public consciousness]. M.: Voenizdat, 1984. 320 s. 23. Sily spetsial'nykh operatsii armii kapitalisticheskikh gosudarstv [Forces of special operations of armies of capitalist states]. M., 1990. 432 s. 24. Spravka o voiskakh spetsial'nogo naznacheniya armii osnovnykh imperialisticheskikh gosudarstv [Information about the special forces troops of the armies of the main imperialist states]. M.: GRU GSh, 1974. 48 s. 25. Vylko V. M. Informatsiyno-psykholohichne zabezpechennya zbroynykh syl SShA v lokal'nykh viynakh i zbroynykh konfliktakh 1950–2000 rr. (istorychnyy aspekt) [Information and psychological support of the US armed forces in local wars and armed conflicts in 1950–2000 (historical aspect)]: avtoref. dys. kand. istor. nauk. 20.02.22 «Viys'kova istoriya». K.: Natsional'na akademiya oborony Ukrainy, 2005. 20 s. 26. Vylko V. M. Informatsiyno-psykholohichne zabezpechennya diyal'nosti zbroynykh syl SShA v lokal'nykh viynakh i zbroynykh konfliktakh (1975–2003 rr.) [Information and psychological support of the activities of the US armed forces in local wars and armed conflicts (1975–2003)]. Trudy akademiyi. K.: NAOU. 2004. # 52. S. 358–368. 27. Zharkov Ya. M. Informatsiyno-psykholohichnyy vplyv na viys'ka ta naselenniya protyvnyka (1939–2000 rr.) [Information and psychological impact on troops and the enemy's population (1939–2000)]: avtoref. dys. kand. istor. nauk. 20.02.22 «Viys'kova istoriya». K.: Natsional'na akademiya oborony Ukrainy, 2010. 20 s. 28. Zharkov Ya. M. Analiz vykorystannya novykh informatsiynykh tekhnolohiy u spetsial'nykh operatsiyakh zbroynykh syl SShA [Analysis of the use of new information technologies in special operations of the US armed forces]. Trudy akademiyi. K.: NAOU. 2002. # 40. S. 275–280. 29. Katsalapa V. O. Analiz svitovoho dosvidu zaluchennya viys'k (syl) do vedennya informatsiynykh operatsiy [Analysis of the world experience in involving troops (forces) in conducting informational operations]. Trudy universytetu: zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Chernyakhovskoho. 2015. # 1. S.15–18. 30. Ostapenko O. A., Olenyev V. M. Osnovni pytannya shchodo vyznachennya roli i zavdan' Sukhoputnykh viys'k v informatsiynykh operatsiyakh mozhlyvykh viys'kovykh konfliktiv, vplyvu informatsiynoyi skladovoyi na yikh rozvytok [Basic questions on the definition of the role and tasks of the Land Forces in information operations of possible military conflicts, the influence of the information component on their development]. Trudy akademiyi. K.: NAOU, 2001. Vyp. 30. S. 73–80. 31. Pavlovs'ka S. V. Rozvytok form i metodiv diyal'nosti mas-media u voyennykh konfliktakh drugoyi polovyny XX stolittya [Development of forms and methods of mass media activity in the military conflicts of the second half of the XX century]: avtoref. dys. kand. istor. nauk. 20.02.22 «Viys'kova istoriya». K.: Natsional'na akademiya oborony Ukrainy, 2010. 21 s. 32. Strannikov A. M. Informatsiyna borot'ba u voyennykh konfliktakh drugoyi polovyny XX stolittya [Information fighting in the military conflicts of the second half of the XX century]. K.: Al'terpres, 2006. 192 s. 33. Stryzhevskyy V. V. Rozvytok syl spetsyal'nykh operatsiy sukhoputnykh viys'k SShA [Development of forces of special operations of the land forces of the USA]. Trudy akademiyi. K.: NAOU. 2002. # 41. S. 28–35. 34. Vylko V. M. Rozvytok teorii i praktyky informatsiyno-psykholohichnoho zabezpechennya zastosuvannya zbroynykh syl SShA [Development of the theory and practice of informational and psychological support for the use of the US armed forces]. Zbirnyk materialiv naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Systema moral'no-psykholohichnoho vplyvu na osobovyy sklad Zbroynykh Syl Ukrainy: tendentsiyi rozvytku». K.: NAOU, 2003. Ch. II. S. 70–80. 35. United States special operations command. History. USSOCOM/SOCS-HO 7701 Tampa Point Boulevard MacDill AFB, 2007. 142 p. 36. Tyurin D., Safonov V. Psikhologicheskies operatsii VS SShA v Afganistane [Psychological Operations of the US Armed Forces in Afghanistan]. Zarubezhnoe voennoe obozrenie. 2002. № 3. S.11–17. 37. Mgimov Yu. SShA: psikhologicheskies operatsii v lokal'nykh voynakh [US: psychological operations in local wars]. Zarubezhnoe voennoe obozrenie. 1985. № 2. S. 3–7. 38. Krysko V. G. Sekrety psikhologicheskoi voyny (tseli, zadachi, metody, formy, opyt) [Secrets of psychological warfare (goals, tasks, methods, forms, experience)]. Minsk: Kharvest, 1999. 448 s. 39. Vas'ko A. A., Tkachenko V. I. Sily spetsial'nykh operatsii inostrannykh gosudarstv i ikh boevoe primenenie v sovremennykh usloviyakh [The forces of special operations of foreign states and their combat use in modern conditions]. Uch. posobie. K.: IPK SB Ukrainy, 1994. 116 s. 40. Bogdan B. Sily spetsial'nykh operatsii Sukhoputnykh voisk SShA [Forces of Special Operations of the US Army]. Zarubezhnoe voennoe obozrenie. 1999. № 10. S.14–21.

Андрей Слюсаренко

**СТАНОВЛЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ И ФУНКЦИИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ
ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ОПЕРАЦИЙ СИЛ СПЕЦОПЕРАЦИЙ
СУХОПУТНЫХ ВОЙСК США (СЕРЕДИНА XX – НАЧАЛО XXI ВВ.)**

В статье, исходя из принципиального возрастания значения информационного и информационно-психологического компонента современной вооруженной борьбы и военно-политической конфликтности, исследуется исторический путь становления подразделений информационно-психологического противоборства сухопутных войск вооруженных сил США. Внимание автора сосредоточено на трансформации подразделений информационного противоборства (которые специализируются на целенаправленном воздействии на сознание и психику войск и населения противника) в важный функциональный элемент Сил спецопераций Сухопутных войск США. Освещаются концептуальные задачи, организационно-функциональное строение, методы деятельности, кадровое комплектование подразделений информационной войны, их боевое применение в ряде локальных войн рубежа XX–XXI вв.

Ключевые слова: силы спецопераций, вооруженные силы США, сухопутные войска, военно-исторический опыт, информационно-психологические операции

Andriy Slyusarenko

**DEVELOPMENT, ORGANIZATION AND FUNCTION OF SUBSTANCES OF
INFORMATION-PSYCHOLOGICAL OPERATIONS OF FORCES OF OPERATING FORCES
OF US DRIVER WAR (MIDDLE XX – START OF THE XXI ST.)**

In the article, based on the principled growth of the importance of information and information-psychological component of modern armed struggle and military-political conflict, the historical way of formation of information-psychological confrontation units of the armed forces of the US armed forces is investigated. The author's attention is focused on the transformation of the information confrontation units (who specialize in deliberate influence on the consciousness and psyche of the forces and the enemy's population) into an important functional element of the forces of special operations of the US Army. The conceptual tasks, organizational and functional construction, methods of activity, staffing of units of information warfare, their combat application in a number of local wars of the XX–XXI centuries are covered.

Key words: forces of special operations, US armed forces, ground forces, military history experience, information and psychological operations.